

УДК 821.161.2
ББК 84(4Укр)6
Г83

СКАРБИ: молодіжна серія
Серія заснована 2015 року

Гриді́н, Сергі́й
Г83 Іграшка / Сергі́й Гриді́н. — К. : Знання,
2022. — 123 с. — (Скарби: молодіжна серія).
ISBN 978-617-07-0237-1 (серія)
ISBN 978-617-07-0836-6

У повісті “Іграшка” сучасний український письменник Сергі́й Гриді́н, майстер психологічної прози для юнацтва, вкотре піднімає проблему становлення молодого людини. Вихованець інтернату Назар відчуває себе нікому не потрібним — його рідну маму позбавили батьківських прав, коли він був зовсім маленький, із прийомними батьками стосунки не склалися. Та ось хлопець знайомиться з харизматичним мешканцем сміттєзвалища — дядьком Василем. Той має своєрідні погляди на мораль і закон, але Назара приваблює нібито щирий інтерес до нього нового знайомого. До чого приведе ця незвичайна дружба і чи вдасться хлопцеві знайти омріяну родину, де його розумітимуть і любитимуть таким, який він є?

УДК 821.161.2
ББК 84(4Укр)6

ISBN 978-617-07-0237-1 (серія)
ISBN 978-617-07-0836-6

©Сергі́й Гриді́н, 2022
©Видавництво “Знання”,
майнові права, 2022

Пролог

D

Директорка інтернату, Василина Дмитрівна, дивилась Назарові пильно в очі, ніби намагаючись тим поглядом витягнути з нього не тільки всі державні таємниці, а заодно й інформацію про його негідні вчинки, які він вчорив протягом свого недовгого життя. Хлопець завмер, про всяк випадок винувато опустивши голову, і мовчки споглядав підлогу біля облізлих носаків своїх старих черевиків, які дістались йому із чергової партії “гуманітарки”, що її привезли волонтери.

— Ти для чого це зробив? — прошипіла директорка, наблизивши впритул свою масивну фігуру. Назар здригнувся. Дрібні краплі її слини потрапили йому на шкіру обличчя, від чого стало противно і принизливо.

— Зробив ЩО? — наважився підняти погляд на жінку.

— Сам знаєш! — змією засичала Василина, блискаючи очиськами. Від цього звуку Назарові чомусь стало смішно, і він голосно зареготав.

— Таких, як ти, у дитинстві топити треба, як кошенят! — зарепетувала директорка і фуриєю кинулась на хлопця, простягаючи до нього пазуристі, із яскраво нафарбованими нігтями, руки.

— Ні, — почувся чоловічий голос із-за спини, — краще їх на органи роздати. Так хоч користь якась із цих дефективних буде, — припустив невідомий. Директорка, ніби нашттовхнувшись на стіну, різко зупинилась і здивовано поглянула в тому напрямку.

Назар рвучко озирнувся. Тато Володя, зручно вмовстившись на широкому підвіконні, із цікавістю споглядав сцену, яка перед ним розгорталась.

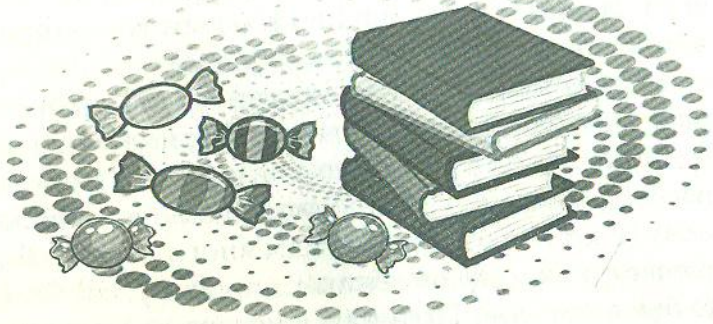
— Не потрібен мені такий син, — задумливо повідомив він за мить, байдуже відвертаючись до вікна, ніби за склом відбувалося щось набагато захопливіше.

— Нічого, відсидить на зоні й вийде звідти людиною! — доєднався до діалогу інший знайомий голос. Назар повернув голову в бік входних дверей. На нього, усміхаючись, дивився Ромка Колба. — Ти не парся, бро! Забий на цих виродків, — кивнув він на тата Володю та Василину Дмитрівну, які ніби “зависли”, як у відео, поставленому на паузу.

— Треба йти звідси, спекотно тут у вас, — повідомив Колба, ступив кілька широких кроків, потужним рухом відшттовхнув тата Володю та розчахнув вікно навстіж, запустивши щедрю пор-

цію звуків та прохолодного повітря. Після того легко заскочив на підвіконня, на мить озирнувся, підморгнув і зробив крок уперед.

“П’ятий поверх”, — подумав Назар, рвонувшись усім тілом, аби встигнути затримати падіння друга. Його рука лише ковзнула по тканині джинсів, а в животі все збилося до купи, ніби затиснуте крижаною рукою кам’яного велета. Він почув глухий удар об землю і... прокинувся! Фух! Це був лише сон. Починався черговий інтернатський день...

Розділ 1

С

вого раннього дитинства Назар Бисюк не пам'ятав. Іноді ніби згадувались якісь моменти, але чи були вони в його житті насправді — не відомо. Ось він ледь шкандибає ніжками, що не дуже слухаються, до столу, чіпляється за брудну скатертину, тягне її на себе. Брязкає на підлогу тарілка, слідом летить ще якийсь посуд, бризкаючи на малого залишками їжі, які мають стійкий кислий запах. Назарчик підхоплює шматок хліба, що звалився на брудну долівку, намагається розжувати його, відчуваючи, як тверда скоринка боляче шкрябає ясна.

— Та прибери ти свого виродка! — чується чоловічий голос. — Тиче до рота все, що дістане, — сердито мовить невідомий.

— Ти своїх дітей заведи, а тоді командуй, — огризається йому жіночий. — Іди, синочку, до мами. Мама обійме і приголубить свого Сергійка.

Малий тягнеться до жінки. Навіть неприємний запах алкоголю та давно немитого тіла не відштовхує його від неї. Так, у тому минулому житті у нього була мама, і звали тоді його Сергійком. І весь час хотілося їсти. Це була просто мара якась. Їжа в хаті з'являлася не дуже часто та й діставалася чомусь тим чоловікам, що приходили до мами. Хоча іноді вони, крім пляшки, приносили якусь цукерку, що перетворилась у кишені штанів на плаский млинець, чи кукурудзяні палички, солодкі й надзвичайно смачні. Ті палички, якщо їх одразу сховати від мами та її гостей, можна було розтягнути на кілька днів, і тоді відчуття голоду трохи притуплювалось.

Як його забирали до Будинку дитини соціальної служби, Сергійко майже не пам'ятав. Згадувалося, що в кімнаті тоді було дуже холодно і він закутався у тоненьку ковдру, чекаючи, поки його нагодують. Плакати вже сил не було. Мама чомусь уваги на нього не звертала і, коли до хати зайшли якісь тітки з поліцейським, на них теж подивилась мигцем, кліпнула затуманеними очима й перекинула в себе залишки мутної рідини у склянці.

Потім у пам'яті виринав її крик. Вона хапала тіток за руки, падала перед ними на коліна і про щось благала, п'яно гикаючи й розмазуючи по обличчю сльози. Поліцейський у формі шарпунув її за руку і щось сердито промовив. Сергійко вирвався з обіймів тлустої жінки, метнувся до поліцейського та впився зубами у його ногу, прокусивши цупку тканину.

— Ну все, Шепельчук, малого свого тепер тобі не бачити як власних вух! — засичав чоловік,

відірвавши від себе Сергійка. — Позбавили тебе материнських прав, стерво ти таке.

— Дитину довела, — знову притиснула до себе малого товста тітка, — на людей кидається і худий як трясця, — і дихнула сумішшю часнику та м'ятної жуїки.

— Вбити мене хочете? — несподівано голосно зарепетувала мама. — Синочка мого єдиного від мене забираєте? — Вона розчепірила пальці, ніби збиралась на когось накинутися.

— Якого єдиного, Шепельчук? Третю дитину від тебе забираємо. Ти як кішка — народжуєш, а потім кидаєш. Хоч день у своєму житті працювала? Чи все на соціальних допомогах? Аби випити і потрахатись, — вступила в діалог ще одна соціальна працівниця.

— А ти в моє особисте життя не лізь, — звузились мамині очі. — Я хіба винна, що мене чоловіки люблять, — спитала гордовито.

— Тьху, біс тебе забирай! — розлютився поліцейський. — Королева краси прямо. Ти в дзеркало подивись. Скоро можна буде показувати у фільмах жаків без гриму.

Далі був туман. Переляканий малий у машині заплющив очі, втягнув голівку у плечі й міцно обійняв сам себе, намагаючись захиститись від людей, які забрали його від мами. У якомусь великому будинку його стригли чужі руки, потім вони ж ретельно, до червоного, терли шкіру мочалкою. Коли Сергійка перевдягнули, посадили за стіл та поставили перед ним тарілку з кашею, він насторожено озирнувся, схопив шматок хліба, запахнув його за пазуху і швидко почав мотилати ложкою, боячись, що їжу хтось вихопить

з-під носа. Вишкрібаючи рештки з тарілки, він відчув, як очі самі собою закриваються. Несподівано стало тепло та затишно. Хто і як поклав його в ліжечко, він не зрозумів, лиш відчував уві сні, як повсякчас здригався, знову переживаючи все те, що з ним сьогодні трапилось.

У Будинку дитини було непогано. Принаймні тепло, і їсти давали щодня. Кілька тижнів малий складав шматочки хліба під матрасом, а потім зрозумів, що того можна не робити. Каша незабаром теж набридла. Виявилось, якщо їсти її кожний день, то вона втрачає свій смак і привабливість. Ще він пересвідчився, що плакати тут не варто. З будь-якого приводу. Навіть якщо тобі болить живіт чи Ванько Давидюк влупив тебе машинкою по голові. Все одно ніхто не звертає на те увагу, хоч ти залийся сльозами. Ні, тебе вдягають, годують, вкладають спати і виводять гуляти, але ніхто і ніколи не обійме просто так і не принесе цукерку.

За солодке тодішній Сергійко міг продати душу всім чорним силам природного й неприродного походження. У їхній групі було кілька дітей, які мали батьків. Власне, і в нього десь була мама, але за час, проведений у закладі, він майже не міг її згадати. Та й чи була вона взагалі? Он до Ольки мама приходить. Ну й нехай якась обшарпана, і тхне від неї перегаром за кілометр, але приносить “барбариски”, а один раз навіть вафельні батончики в старому пакеті притягнула.

— Ага, — повернулася до групи Ольга, — а мені мама смаколики принесла, а вам ніхто не носить! — повертіла під носом тим пакетом.

— Ну і що? У мене теж мама є, — надувся Сергійко.